

Dat tal van oorzaken, die voorheen krijg konden bewerken, zijn weggefallen, wordt breedvoerig uiteengezet. De Marocco-kwestie kwam tot vreedzame oplossing, aan den „Drang nach Süd-Osten” werd de gewenschte afleiding bezorgd, in den Bagdad-spoorweg kreeg Duitschland rechtmatigen invloed, bij de verdeeling der invloedssfeer in Perzië geraakten Rusland en Engeland tot eene minnelijke schikking, de wrijving tusschen Engeland en Frankrijk werd in 1904 weggenomen. Zoo viel stuk voor stuk weg, wat weleer „casus belli” kon wezen; redelijke mogelijkheid voor krijg van Duitschland, Engeland, Frankrijk en Rusland is niet aanwijsbaar; de zaak van den Europeeschen vrede staat beter dan ooit.

En in weerwil van dat alles, nemen de militaire lasten toe. Het budget voor leger en vloot stijgt telkenjare onrustbarend. De socialisten gaan eischen dat de defensie-uitgaven op de groote vermogens worden gelegd, waardoor het militarisme „een socialistisch instrument” wordt. Onthutst stelt hij daarom het probleem, waarvoor hij geen uitweg weet: Hoe is het te verklaren dat de militaire uitgaven toenemen, naarmate de oorlogskansen verminderen?

De moordende krijg, die sinds uitbrak, gaf enkele weken daarna Guyot afdoend bescheid op zijn foutieve vraagstelling. Neen, niet alleen in de wereld van mensch en dier en plant verslaat deze oorlog zijn duizenden en tienduizenden, maar ook in het rijk der ideeën richt hij verwoestingen aan. Moeizaam opgebouwde theorieën worden weggeslagen, hoopvolle verwachtingen uiteengerafeld, schijnbaar onwrikbare stellingen hopeloos ondermijnd.

---

blz. 353 en vlgg.; het stuk eindigt met deze contradiction: „Enfin je pose le problème suivant: „Comment se fait-il que l'augmentation des charges militaires soit d'autant plus grande que les causes de guerre diminuent”.

Eene vrij uitvoerige bespreking van dit artikel is te vinden in een opstel van Balthazar Verhaegen in *Vragen van den dag*, 1914, blz. 698 en vlgg.